

UDK 821.111(73).09-94 Galloway G.
94(73)“1775/1789”-055.2

Violeta M. Janjatić

Državni univerzitet u Novom Pazaru

Departman za filološke nauke, Studijski program: Engleski jezik i književnost

NOVOISTORIJSKO TUMAČENJE ŽENSKIH GLASOVA U KONTEKSTU AMERIČKOG RATA ZA NEZAVISNOST: SLUČAJ GREJS GROUDEN GALOVEJ

Apstrakt: Ispitivanjem značajne historiografske građe Amerike ustavno-revolucionarnog perioda opaža se da je fokus svih aktivnosti i dešavanja vezan za muški rod. Ono što se razložno nameće kao pitanje je kakva je bila uloga žena u tom periodu. Iako je u toku rata bilo nekoliko žena, koje su prerusene u muškarce direktno učestvovala u ratu, većina je ostala kod kuće, preuzela uloge supruga, očeva i braće, branila dom i vodila domaćinstvo. Neretko su se suočavale i sa prihvatanjem neizostavne tragedije rata-smrti voljenih muškaraca, koji su se u njemu borili. Većina je ova iskustva beležila u dnevnicima i pismima koja su razmenjivale sa ženama iste političke ideologije. Da bi se razumela u potpunosti istorija američkog ustavno-revolucionarnog perioda, neophodno je čuti i razumeti glasove žena koje su u tom periodu živele. Ovaj rad ima za cilj da istraži život i delo Grejs Grouden Galovej, koja je u američkom Ratu za nezavisnost zastupala stranu lojalista. Analizom njenih spisa, može se zaključiti da je svaki njen potez bio na neki način definisan njenim polom i kulturno-istorijskim prilikama tog perioda. Ta činjenica razložno nameće novi istorizam kao kritički pristup analizi njenih spisa, a polazeći od njegove teze o samooblikovanju i o tome kako dela beleže složene odgovore na niz kulturnih problema. Ukrštanjem teksta ovih privatnih dokumenata i konteksta američkog Rata za nezavisnost sagledava se tako jedna nova perspektiva koja je ratnim ishodom i pobedom patriota potpuno izbrisana.

Ključne reči: Rat za nezavisnost, lojalisti, žene, kovertura, novi istorizam

1. Uvod

Izbijanjem rata između američkih kolonija i Velike Britanije 1775. godine, politička i društvena klima na prostoru na kojem će se formirati Sjedinjene Američke Države bila je zauvek promenjena. Kolonisti su formiranjem vojnih snaga započeli borbu protiv tiranije Velike Britanije. Istovremeno, na tlu američkih kolonija odvijao se još jedan sukob i to između onih koji su sebe nazivali patriotama i onih koji su bili lojalni uniji sa Velikom Britanijom. Od tog perioda pa sve do danas objavljeno je nebrojeno mnogo istorija, članaka i studija koje su do detalja opisivale iskustvo ljudi, a pre svega muškaraca tokom tog turbulentnog, ratnog perioda. Ono što je izostalo, ili se o tome počelo govoriti tek u skorije vreme, je iskustvo žena koje su se borile sa obe strane ovog građanskog rata. Odlaskom muških članova domaćinstva u rat, žene su preuzele nji-

hove uloge i postale braniteljke domova. I pored te važne uloge, one su pronašle način da indirektno svojim spisima izraze političke stavove i ostvare učešće u američkom revolucionarnom ratu (Berkin 2005: 5). Dok su autori muškog roda uglavnom davali osvrt na rat nakon njegovog okončanja, istorije ovog perioda nastale iz ženskog pera pisane su usred revolucionarnih dešavanja i verno su zabeležile sliku o porodici koja je živela pod velikim pritiskom tokom tog perioda. Njihova svedočanstva su važna jer pružaju realističniju sliku o tome kako su obični ljudi reagovali na revolucionarnu propagandu i na dešavanja u njihovom okruženju i prenose sveže emocije o tome šta se zapravo dešavalo tokom revolucionarnog perioda (Buskirk 1995: 307–308). One su u tom kontekstu značajnije i zbog toga što pomažu u razumevanju toka ratnih dešavanja i konačnog ishoda. Istraživanja o njima pokazuju načine reprezentacije moći i to kako su glasovi žena marginalizovani i ugušeni. Žensko pismo ovog perioda predstavlja takođe izazov tvrdnjama liberalnih humanista, proučavalaca književnosti da književni i kritički kanon sadrži suštinski i sveobuhvatan izbor ljudskog iskustva i književnog izraza (Felbabov 2002: 12). Iz tog razloga, kao kritički pristup najopravdaniji za analizu napred pomenutih spisa nameće se novi istorizam.

Položaj žena i njihova borba protiv centara moći bili su tema brojnih istraživanja podstaknutih pojavom novog istorizma i njegove teze o samooblikovanju, te o tome da dela beleže složene odgovore na niz kulturnih problema. Među njima se ističe studija Linde Kerber, *Republikanska majka: žene i prosvetiteljstvo-američka perspektiva* (Linda Kerber, *The Republican Mother: Women and the Enlightenment-An American Perspective*, 1976). Kerber u ovoj studiji navodi da su neka važna pitanja poput politike i civilne slobode, kao i odnosa između zakona i slobode bila razlog brojnih ideoloških poprišta tokom osamnaestog veka, a da su to ujedno i teme koje ne poznaju odrednicu pola. Ona ističe da su razmišljajući o prirodi samog društva, Montesquije i Ruso u svojim generalizacijama uključivali celo društvo, pa i žene. Ukoliko pođemo od toga da je prosvetiteljstvo predstavljalo zahtev muškarca da bude prihvaćen kao odraslo, odgovorno biće, Kerber postavlja pitanje da li su i žene imale to isto pravo. Ona ispituje ulogu žena unutar ideologije i retorike prosvetiteljstva i tvrdi da su žene često isključivane iz rasprava vezanih za kulturu, te da su posmatrane jedino kao supruge i majke, bez posedovanja bilo kog mehanizma na koji bi izvršile uticaj na vladajuće strukture. Kerber uvodi termin *republikanska majka*, koji će se detaljnije razmatrati u trećem poglavlju ovog rada, a kojim su prema njenim rečima integrisani politika i domaćinstvo, a uloga žena transformisana.

Kerol Berkin u svojoj studiji *Majke revolucije: žene u borbi za američku nezavisnost* (Carol Berkin, *Revolutionary Mothers: Women in the Struggle for America's Independence*, 2005) govori o *republikanskim majkama*, ali i ostalim ženama koje su učestvovala u američkom revolucionarnom ratu i bile njime pogođene. Kroz biografski pristup prvih osam poglavlja ovog rada govori o praktičnom iskustvu određenih grupa žena, dok je na kraju studija upotpunjena poglavljem koje razmatra status žena pre i posle revolucionarnog rata. Berkin zaključuje da su nakon perioda izvanrednih aktivnosti tokom Rata za nezavisnost, žene prigrlile novu ulogu koja im je ponudila veća ovlašćenja kao intelektualnim i moralnim akterima nove republike.

Studija *Majke nacije: Žene koje su podigle našu naciju*, autorke Koki Roberts (Cokie Roberts, *Founding Mothers: The Women who Raised our Nation*, 2004) ističe da dok je mnogo toga napisano i objavljeno o potpisnicima Deklaracije o nezavisnosti, onima koji su porazili Britance i tvorcima prvog američkog ustava, o suprugama, ćerkama i sestrama koje su za sobom ostavili, malo se znalo. Autorka ove studije predstavlja žene koje su hrabro, poput muškaraca, branile svoje kućne pragove u periodu američkog revolucionarnog rata. Istraživanjem ličnih prepiski i dnevnika, Roberts otkriva neverovatne priče o iskustvima žena, dokazujući da bez njih mlada republika ne bi opstala.

Zbirka eseja *Ženski spisi rane Amerike i formiranje imperije* (Mary Balkun, Susan Imbarrato *Women's Narratives of the Early Americas and the Formation of Empire*, 2016) proučava odnos između ideoloških centara imperije i života žena u ranoj republici, a naročito načina na koji su njihovi spisi doprineli građenju imperije. Fokusrajući se na žensko telo kao mesto rasprave, ovi eseji opisuju različite primere subverzije, hrabrosti i borbe za opstanak i to kroz različite žanrove uključujući pisma, dnevnike, ropske narative, putopise, poeziju, sentimentalne romane i autobiografije, čijom se analizom stiče predstava i o ekonomskom i društvenom statusu žena, o čemu će se govoriti u trećem poglavlju ovog rada.

2. Novi istorizam

Novi istorizam predstavlja kritički metod interpretacije književnog dela, koji je nastao kao reakcija na novu kritiku, kao što je i nova kritika nastala ranije kao reakcija na istorijske i biografske pristupe književne kritike. Zastupnici nove kritike sumnjaju u istoriju i smatraju je neprijateljem književnosti. Novoistoričari, s druge strane, negiraju njihova polazišta i ističu da su istorija i književno delo deo dinamične i neprekidne veze i razmene. Novi istorizam je zasnovan na pretpostavci da je književno delo proizvod vremena, mesta i okolnosti u kojima je nastalo (Felbabov 2002: 7). Iz tog razloga, novi istorizam negira autonomiju pisca ili dela i tvrdi da se književna dela ne mogu razumeti izdvojeno i samostalno. Novoistoričari naglašavaju da se književni tekstovi moraju čitati i tumačiti kroz biografski, društveni i istorijski kontekst. Fuko je ohrabrivao čitaoce da počnu da premeštaju književne tekstove i da ih povezuju sa diskursima i reprezentacijama koje nisu književne, kao i da ispituju sociološke aspekte tekstova kako bi uzeli udela u socijalnim borbama sadašnjice (Foucault 1972: 27).

Pod uticajem Fukoa novoistoričari su usvojili pojam „moći” kao glavnog pokretača svih ljudskih postupaka i dela (Colebrook 1997: 50). Primenom novoistorijske kritike na određeno književno delo, književni kritičari traže primere moći, kao i to kako se ona prezentuje u određenom delu. Moć na koju se novoistoričari pozivaju je način da se kontrolišu oni koji žive na marginama, ali moć je takođe nešto čemu oni sve vreme teže. Kroz tumačenje određenog teksta, novoistoričari traže mesta borbe i pokušavaju da identifikuju centre moći. Oni slave slobodu pojedinca, ali napo-

minju da je ona nezamisliva, jer moć daju i u isto vreme kontrolišu institucije poput suda, crkve i kolonijalne administracije (Brannigan 1998: 6).

Novoistorijski kritički pristup analizi ženskog pisma i lojalističke ideologije američkog revolucionarnog perioda potvrđuje mišljenje koje je Sakvan Berkovič dao u uvodu prvog toma *Kembridžove istorije američke književnosti*, a to je da američka književna istorija nije više istorija određene i dogovorene grupe dela američkih pisaca (Bercovitch 1994: 2). Ona takođe nije više zasnovana na određenoj, dogovorenoj i istorijskoj perspektivi. Potraga za dogovorom i sigurnošću se nastavlja, ali ona je sada dijalog između različitih glasova, stavova i objašnjenja. Tumačenje svedočanstva Grejs Grouden Galovej, jedne od žena koja se tokom rata našla na marginama društva i to, pre svega zbog ideologije kojoj se brakom priklonila, a zatim i zbog njenih predodređenih uloga supruge i majke, zahteva pre svega tumačenje sveta sa kojim se suočavala, kako ona tako i ostale žene iz redova patriota i lojalista, povezanost dela sa složenom strukturom institucija, kao i prakse i verovanja koji su oblikovali kulturu i društvo revolucionarnog perioda. Društvo u kojem je živela Grejs Grouden Galovej bilo je društvo u kojem su često suprotstavljene institucije zagovarale različite pa čak i oprečne ideje, kodove i običaje, što potvrđuje novoistorijsku tvrdnju o nizu subverzivnih impulsa koje je doživela i složene poglede na autoritete i vlast koje je beležila u svojim spisima.

Relevantnost primene novog istorizma na jedan kulturno-istorijski dokument, kao što je dnevnik Grejs Grouden Galovej, zahteva još jedno preispitivanje pojma „književnost” i pitanja šta sve uključuje književnost. Ova pitanja su prošla izvesne transformacije, kako su se menjivale različite kritičke teorije tokom sedamdesetih i osamdesetih godina dvadesetog veka, što je potvrdilo često istican stav da je književnost oduvek bila teško odrediv pojam. Prema mišljenju Terija Igltona, engleska književnost u osamnaestom veku je obuhvatala filozofiju, istoriju, eseje, pisma i nije bila ograničena samo na „kreativna” i „maštovita” dela, već je uključivala sve što je dostiglo određeni kvalitet (Eagleton 2008: 17). Iz tog razloga, pitanje šta sve uključuje književnost je istorijski određeno i kao odgovor na njega moguće je dati različite odgovore za različite istorijske periode. Ovo predstavlja i centralnu ideju književne istorije koja se iznova susreće sa pitanjem šta uključiti, a šta isključiti iz književnih dela, koja su to „književna” dela, a koja predstavljaju samo njihov istorijski, politički, društveni i biografski kontekst. Takođe se postavlja pitanje i kako klasifikovati dnevnike, pisma, molitve, političke pamflete, putopise i neke druge javne dokumente, poput zakona, uredbi itd. Novi istorizam ne posmatra ove tekstove kao kontekst nekih „pravih” književnih dela, već smatra da su svi tekstovi nastali unutar jednog društva vredni kritičke analize i značajni u rasvetljavanju margine, koja je prethodno utvrđenim definicijama „Ko je Amerikanac?” i „Šta je američko?” bila isključena iz zvanične istorije i književnosti. Time se zaključuje opravdanost ovog književno-kritičkog pravca za analizu spisa Grejs Grouden Galovej, njenog viđenja američkog Rata za nezavisnost i statusa i položaja žena pre i posle rata.

3. Zakonski status žena

Ekonomski i društveni život žena u periodu američkog revolucionarnog rata predmet je interesovanja istoričara i kritičara još od sedamdesetih godina XX veka. Istraživači ovog perioda su saglasni da je američki revolucionarni rat izvršio veliki uticaj na praktično iskustvo žena, što je bilo suprotstavljeno onome što se podrazumevalo njihovim zakonskim pravima (Fisher 2006: 1–2). Razmatrajući doprinos žena u privatnoj i javnoj sferi, oni su najviše isticali njihove uloge supruga i majki, te su u tom kontekstu objašnjavali kako su njihova najvažnija zaduženja tokom revolucionarnog perioda prevazilazila ona osnovna koja su se ticala vođenja porodice i brige o deci i njihovoj budućnosti (Kerber 1976: 202). Termin koji ovi istraživači uvode kada govore o ženama revolucionarnog perioda je *republikanska majka*, koji ujedinjuje ove dve sfere života. *Republikanska majka* je edukator. Ona podiže svoje sinove tako da jednog dana postanu dobri građani, a kćeri tako da budu dobre buduće *republikanske majke*. *Republikanska majka* ima obavezu da edukuje i supruga i da razvija njegove manire i vrline. Iako ženama to nije pružalo neka zakonski opipljiva prava, omogućilo im je da preko supružnika i sinova utiču na političku sferu. S obzirom na to, u ovom periodu se opaža i rast zaduženja, pa samim tim i moći žene u porodici. Najinteresantniji aspekt te moći je činjenica da je žena imala bilo kakvu moć samo ako se ostvarila kao supruga i majka. Po završetku rata, žene su očekivale promene u svom zakonskom statusu. Ipak, one su izostale. Pošto su zakoni individualnih država određivali prava žena nakon rata, za njih je tada od većeg značaja bilo mesto prebivališta nego ekonomski status. Zakoni vezani za prava žena nisu se mnogo menjali sve do 1800. godine. U međuvremenu oni su pooštreni po pitanju razvoda, nasledja i posedovanja imovine, a ono što se izdvaja kao najkarakterističniji problem žena u tom periodu je njihov zakonski dvojni status. On se odnosio na instituciju braka i prava koja je ista nosila sa sobom. Prema tada važećem zakonu, ulaskom u brak žene su bile *pod koverturom*, te su u pravnom smislu bile nevidljive, a njihovi politički identiteti bili su svrstani pod identitete supružnika (Potter-Mac Kinnon 1993: 46). Definišući koverturu, Vilijam Blekstoun objašnjava da je žena brakom gubila identitet, dok je suprug postajao vlasnik njenih ideja, misli i osećanja, tj. njeno zakonsko bivstvovanje se prekidalo tokom braka i ona je živela pod suprugovom zaštitom (Blackstone 1811: 442). Prema zakonu, žena nije imala imovinu u sopstvenom posedu, nije mogla nikoga da tuži, ni da bude utužena (Fisher 2006: 7–8). Ukoliko je žena bila u braku sa nekim ko je zastupao stranu lojalista, a ko je tokom ratnih sukoba prebegao u Englesku, dok je ona ostala u kolonijama, zakon je posmatrao tu ženu kao nekog ko se istovremeno suprotstavio volji supružnika, ali i kao nekog ko nije mogao samostalno da donese neku političku odluku. Država i zakon su posmatrali tu istu ženu kao ženu *pod koverturom*. Ukoliko je ipak žena bila udata za lojalistu, suprotstavila mu se i stala na stranu patriota, nju niko nije osuđivao zbog izdaje supruga pred očima zakona, već je posmatrana kao heroina, jer je ideologija koju je njen suprug zastupao nije sprečila da uvidi vrednosti patriota i stane na njihovu stranu. Postojanje ove dualnosti svedoči o tome da su žene tokom revolucionarnog perioda imale sopstvene ideje

i misli o slobodi i nezavisnosti, oprečne idejama centara moći i dominaciji stavova njihovih supružnika. Dok su muškarci kao oni koji su pisali zakone pravili razliku između onih *pod koverturom* ili *udatih i slobodnih, neudatih žena*, ove žene su pokazale da njihovo bivstvovanje predstavlja i obuhvata mnogo više od njihovog zakonskog statusa. Većina studija objavljenih o ovoj temi govori o ženama, pristalicama patriotskog pokreta, dok su pripadnice lojalističke ideologije u znatno manjoj meri bile predmet interesovanja istraživača. Ove žene su bile u mnogo težoj poziciji od pozicije žena iz redova patriota, jer su u borbi za očuvanje doma i porodice prepuštene same sebi, bez pomoći muškaraca. One su preuzimale veću odgovornost i stalno rizikovale sopstvenu bezbednost ostankom u kolonijama (De Pauw 1975: 15). Grejs Grouden Galovej, supruga Džozefa Galoveja, jednog od vodećih zastupnika lojalističke ideologije, nije imala istu slobodu izražavanja i mišljenja kao žene iz redova patriota. Ono što im je bilo slično je to da su dom i porodica definisali njeno postojanje i da su ratna dešavanja izvršila veliki uticaj na nju i njeno iskustvo. Ipak, ova *republikanska majka*, u poređenju sa onima iz redova patriota, na kraju rata nije sačuvala svoj dom i porodicu, već je izgubila sve što je definisalo kao majku, suprugu i ženu.

4. Građanski rat iz ugla Grejs Grouden Galovej

Polazeći od teze da su i autori potpuno locirani u kulturnom sistemu, jedan od začetnika novog istorizma Stiven Grinblat tvrdi da dela tih autora predstavljaju i opšti komentar političkih borbi koje su se odvijale u određenom periodu (Greenblat 2016: 3–4). To je bio slučaj i sa građanskim ratom koji se odvijao paralelno sa Ratom za nezavisnost. Tokom rata proterivanje lojalista od strane patriota ponekada se ogledalo u javnom i doslovnom „ogoljavanju” izdajica, kako su ih patriote nazivale (Tillman 2016: 141). Oni su morali da stoje bez odeće i poniženi na očigled svih ljudi na gradskim trgovima. Ovakva vrsta kazne nije bila ograničena samo na muškarce, već toga nisu bile pošteđene ni žene, a ni deca. Ipak, porodicama torijevaca moglo se oduzeti mnogo više od njihove odeće. Glavna kazna se ogledala u konfiskovanju imovine i proterivanju iz zemlje. Konfiskaciona veća su isprva bila zbunjena i nisu znala šta da rade sa suprugama i ćerkama lojalista, koje su ili svojevoljno ostale u svojim domovima, ili su ih bližnji ostavili sebično spašavajući samo svoje glave. Uzimajući u obzir da su ove žene bile *pod koverturom*, i u pravnom smislu nevidljive, te se njihov politički identitet svrstavao pod identite njihovih supruge, one su u većini slučajeva odlučivale da ostanu, jer je takav njihov status indikovao političku neutralnost, što su njihovi supružnici, a i one same smatrale ključnim razlogom da budu pošteđene eventualne odmazde. Ipak, ono na šta njihovi supružnici nisu računali je to da su veća za konfiskaciju imovine ubrzo shvatila da je udar na suprugu lojaliste u begu, uništavanje imovine i konfiskacija kuće, zapravo udar na odsutnog neprijatelja (Berkin 2005: 97). To je pokazalo da je teorija jedno, a praksa nešto sasvim drugo, tako da su ove žene od nevidljivih postajale vidljive samo onda kada su bile na udaru patriota koji su preko njih kažnjavali njihove supruge. Same, bez zaštite porodice ili društva,

ove žene su izgubile sve, odeću, porodicu, imovinu, kao i njihov status *udatih* ili *žena pod koverturom*. Tumačenjem teksta i konteksta dnevnika Grejs Grouden Galovej otkriva se kako je, verovatno zbog pomenutog konflikta između teorije i prakse, počela da piše da bi stvorila alternativni politički prostor. Za nju je taj prostor bio neutralan i shvatala ga je kao mesto prekida veza sa Velikom Britanijom i sa zemljom u kojoj je rođena, stvarajući umesto njih sopstvenu imperiju. Odbacivanjem Velike Britanije i neprihvatanjem Amerike, ona je poput drugih žena, pristalica lojalističke ideologije, postala vlasnica sopstvenog političkog tela, što je zapravo i bila njena jedina svojina. U tome se može sagledati novoistorijska teza o nepostojanju razlika između teksta i konteksta, književnosti i istorije i nemogućnost postojanja autonomnog pojedinca (autora ili dela) nasuprot društvene ili književne pozadine.

Porodica iz koje je poticala Grejs Grouden Galovej važila je za veoma uglednu, kako u ekonomskom, tako i u političkom smislu (Ewans 1975: 185). Grejsin otac je bio vlasnik Durhamovih peći, posedovao je dosta zemlje, a uz to je imao i značajnu poziciju u skupštini Pensilvanije. Udajom za Džozefa Galoveja, Grejs je iz jedne ugledne porodice prešla u drugu. Džozef Galovej je kao predsednik skupštine Pensilvanije u periodu od 1766. do 1775. godine bio najznačajnija ličnost političkog života te kolonije. On je zastupao formiranje američkog ogranka britanskog parlamenta, a kada taj njegov predlog nije usvojen, bilo je jasno da će težinu istog patriote odmah iskoristiti kako bi ga smenili s tog mesta (Ferling 1972: 165). Postavljanjem novog predsednika, Džona Dikinsona, od Galoveja se tražilo da prekine veze sa Velikom Britanijom i da pokaže odanost Americi. Pošto to nije uradio, kada je nakon britanske okupacije prihvatio posao komesara policije, čime je u očima vigovala jasno definisao sebe kao izdajicu, odlučio je da 1778. godine prebегne u Englesku zajedno sa svojom ćerkom Elizabet, dok je Grejs ostala da sačuva ono što se moglo sačuvati od porodičnog imanja (Ewans 1975: 188). Grejs počinje da piše dnevnik ubrzo nakon njegovog odlaska, a ono što njime dominira su prezir i strah zbog svega što se dogodilo između 1777. i 1779. godine. Grejs je pisala o razvoju svojih političkih osećanja i političke situacije uopšte, ali su se u njenim spisima dok je opisivala pomenute događaje, našli i neki drugi sitni detalji vezani za ekonomiju, pravo i medicinu, a koji pomažu u otkrivanju kulture vremena u kojem je živela. Ovako koncipirani, njeni spisi se mogu objasniti i kroz prizmu Gercovog gustog opisa ili interpretativne priče, gde se u procesu gustog opisivanja književna dela povezuju sa mnogim drugim kulturnim fenomenima jednog doba (Geertz 1993: 5–9). Brinuvši o svojoj porodici i domu, Grejs je bez sumnje bila upoznata sa sve većim brojem patriotskih pamfleta i zapaljive retorike koja je oslikovala njihovu sadržinu, a koja je usledila već nakon kontroverznog Zakona o čaju 1773. godine. Za lojaliste ovakvi radikalni spisi se nisu ni najmanje poklapali sa njihovim iskustvom i životom u kolonijama. Grejs nije nikako mogla da zamisli da podržava razjarenu grupu radikalnih patriota koje je smatrala sramotom države. Ni oni, a ni njihove novoformirane institucije nisu bili asocijacija za vojnu silu koja se mogla sukobiti sa znatno nadmoćnijom Velikom Britanijom. Ipak, pored nekolicine žena koje su delile njeno mišljenje, bile su brojne i one žene i komšije uopšte koje su podržavale proglašenje nezavisnosti i ratne sukobe. Među njima je bilo i puno onih

koji su se do tog trenutka izjašnjavali i postavljali kao njeni prijatelji, koji su joj pomagali i sa kojima je sarađivala, a koji su se izbijanjem rata povukli i odaljili, prosto jer su se našli na suprotnoj ideološkoj strani (Buskirk 1995: 311). Emocije koje su u tom trenutku kontrolisale njen život bile su pre svega ljubav prema ćerki i bes zbog činjenice da je bila razdvojena od nje. Ona je imala puno razloga za ljutnju. Kao lojalista verovala je u obećanja generala Houva i britanske vojske da će ubrzo pokoriti pobunjenike. Strpljivo je čekala taj trenutak i gledala kako Britanci uporno gube svoje šanse da pobeđe i shvatila da ih je prema njenim rečima Houv „izdao provincijalcima,” kako je nazivala pobunjenike (Baxter 1978: 62). Ona je celokupnu pobunu protiv monarhije smatrala lošom, a ideju da pređe u njihove redove nemogućom što se može i videti iz njenih reči: „Nikada nisam niti ću priznati njihovu vlast, jer ja sam Engleskinja i ne mogu da budem izdajica” (Galloway 1934: 170).

Međutim, kako će se i ratni sukob razvijati, tako će i njeni stavovi vremenom postajati drugačiji. Ona nije mogla da razume kako značajno nadmoćnija britanska vojska ne može da okonča sukob, ali takođe nije mogla da razume zašto su izostali pomoć i podrška Velike Britanije ratnim naporima lojalista. Mogućnost katastrofe koju je već mogla da zamisli, udružena sa nekim novim obavezama i odgovornostima, koje je u odsustvu supruga morala da preuzme, samo je dodatno doprinela njenom psihičkom teretu i sve većem uverenju da su za rat uvek neophodne dve vojske, a da u tom sukobu stavovi ni Velike Britanije, a ni Amerike nisu potpuno bili ispravni.

Zaštita i privilegije u kojima je Grejs uživala do početka rata bile su u potpunoj suprotnosti sa realnošću koja je nastupila. Brojne žalbe o kojima je pisala u svom dnevniku na prvi pogled izgledaju smešno i iritantno u kontekstu ozbiljnog vremena u kojem je živela, ali ne može se osporiti da su promene u njenom praktičnom iskustvu, kao žene, majke i supruge, bile velike. Bez muške zaštite, Grejs se razvila u ženu sposobnu da se brine sama o sebi i da preživi teška vremena. Ona ne samo da je preživela, već je to postigla ne popuštajući patriotama i njihovoj idelogiji.

Grejs je očekivala da će brzo rešiti problem vlasništva nad imanjima Grouden i Galovej i pridružiti se suprugu i ćerki u Engleskoj. Sa namerom da sačuva celokupni tok dešavanja za svog supruga ona je započela pisanje dnevnika (Galloway 1931: 39). Od prvih stranica na kojima je pisala o nekim opštim dešavanjima i posetama, njen dnevnik je svakom narednom stranicom postajao svedočanstvo osećanja i svega onoga što nije mogla javno da izgovori. Grejs govori kako je svakodnevno čitala i slušala glasine o tome šta se planira s njom i njenim imanjem i opisuje do detalja kako su se prema njoj odnosili članovi veća za konfiskovanje imovine, a koje je skupština Pensilvanije ovlasila da uhapsi izdajice i da im sve oduzme (Ewans 1975: 188). Onog dana kada su članovi veća došli i popisali sve u njenoj kući sa namerom da je prodaju Grejs im je bez straha rekla da: „nema nameru da iz kuće izađe svojevolsno, te da je samo snagom svojih bajoneta mogu naterati” (Galloway 1931: 40). Na taj način ona kao branilac doma pokazuje jasnu razliku od Džozefa Galoveja kao nekog ko je pobegao. U pismima, ona ga stalno podseća na bezizlaznu situaciju u kojoj se našla. Ona tako kaže: „Shvatam da sam prosjakinja i očekujem da će me svakog trenutka izbaciti iz kuće, a gde da idem ne znam...Niko neće da me primi i svi beže od mene... beže

od mene kao od kuge” (Galloway 1931: 41). Njeni najveći strahovi su se ostvarili 3. avgusta 1778. godine, kada joj je vlada zvanično oduzela svu imovinu uprkos činjenici da njen suprug nije više bio u zemlji. Brojna pisma koja je u tom periodu dobila svedočila su da mnogima nije jasno kako je to bilo moguće. Džordž Brajan, jedan od prijatelja njene porodice, pokušavajući da shvati situaciju zaključuje da je Grejs izbačena iz kuće jer se ona vodila na Džozefa, a pošto je on počinio zločin protiv kolonije Pensilvanija, sud ima pravo da oduzme njegovu imovinu. Da je Džozef mrtav, onda bi imovina pripala njoj. Ipak, pošto je živ, skupština ima pravo da je oduzme od njega i to preko nje. Brajan ističe da mu se situacija ipak čini čudnom jer je Džozef živ, ali nije prisutan, a Grejs je prisutna, ali je u teoriji *pod koverturom*, pod zaštitom čoveka koji nije tu da joj pruži istu. Jedini savet koji joj on zbog svega obrazloženog daje jeste da moli za milost i da u toj molbi istakne još jednom svoj zakonski status (Galloway 1931: 45). Međutim, umesto da to uradi Grejs je odlučila da se bori do samog kraja i da se odupre iseljenju. Shvativši da ne mogu da je nateraju da ode, članovi Vrhovnog izvršnog saveta su doneli odluku da u kuću usele novog vlasnika, ističući da je ona zakonski nevidljiva, tj. da nema nikakvog osnova da u toj kući ostane. Kada je došao dan da se u kuću useli španski ambasador, pokušali su fizički da je iseles, nasilno polomivši kvaku kuhinjskih vrata (Galloway 1931: 51). Državši se grčevito za unutrašnju stranu kvake koju su polomili, Grejs im se ponovo suprotstavila i rekla: „Ne napuštam moju kuću svojevoljno, već silom. I ništa sem sile me ne bi nateralo da se odreknem moje imovine” (Galloway 1931: 52). Ono što se iz reči njenog pisma prvo opaža jeste da ona imovinu naziva svojom, a ne imovinom njenog supruga i tvrdi da joj istu ne mogu oduzeti zbog nečeg što je on uradio. U pravnom smislu ona je bila u pravu, jer je tu kuću dobila kao deo nasledstava od oca, a koji je na samrti rekao Džozefu Galoveju da je njegova želja da se kuća vodi na Grejs. Kada joj je kuća na kraju oduzeta, Grejs je saznala da Džozef nije ispoštovao želju njenog oca i da je upisao sebe kao vlasnika kuće. Moguće je da je baš to bio trenutak kada je shvatila značaj promene koja joj se dogodila (Baxter 1978: 63). Iako razočarana zbog svega, ona je prigrlila svoju novu realnost i odlučila da nastavi borbu. U avgustu 1779. godine, uputila je žalbu Vrhovnom izvršnom savetu ističući da Pensilvanija nije imala pravo da joj oduzme imovinu, jer ima status *koverture*, a prema istoj, članovi saveta mogu da kazne samo osobu koja ima svoj politički identitet. Osvrćući se na sva ta dešavanja Grejs u pismu ćerki izražava bes zbog nastale situacije i pokušava da nađe način kako da otkupi imanje nazad da bi joj ostavila neko nasledstvo. Ona joj se obraća sledećim rečima:

„Moje najdraže dete, pokušavam sada da uradim nešto za tebe...prema Dž. G. i dalje gajim neka osećanja, ipak prezirem i gadim se njegove sebičnosti i primitivizma, i sada mu se zaista protivim, iako to nikome ne govorim, jer bi to samo pogoršalo situaciju... njegova nepravda je nešto o čemu stalno mislim... nikada više neću živeti s njim” (Galloway 1934: 177).

Jasna je distanca koju je Grejs osećala prema suprugu, a to se bez dalje analize moglo naslutiti i na osnovu toga što ga je po prvi put oslovila inicijalima, a ne kao do tada kao „njenog dragog supruga”. Shvatajući važnost te spoznaje, Grejs i u narednim

pismima pokušava da se distancira od njegovog lojalizma, a sve u nadi da će povratiti imovinu. Naredno pismo Elizabet svedoči o daljem razvoju negativnih osećanja prema Džozefu:

„Moje najdraže dete, srećna sam i sloboda da radim šta želim čini čak i siromaštvo prihvatljivijim od vremena koje sam provela nakon udaje. Moje dete mi je draže od sve prirode i ako ona nije srećna, ili ako joj se nešto dogodi, ja sam zaista izgubljena... nemam drugih želja u životu osim njene dobrobiti... zaista se brinem za njenog oca, ali zbog njegovog lošeg ponašanja nisam više srećna da budem s njim i ako je sada na bezbednom, ne želim mu da ga drže kao roba, kao što je on to meni radio, uskraćujući mi svaku želju” (Galloway 1931: 60).

Interesantno je povezivanje statusa supruge i roba, kojim ona ističe svoj zakonski dvojni status, jer su i robovi i supruge tokom rata smatrani jedinkama bez prava i identiteta, ali je u praksi često obema stranama odgovaralo da tvrde da su isti sposobni za samostalno političko mišljenje.

Grejs je od tog trenutka retko kada pominjala supruga. Njeni spisi su sve do poslednje stranice koju je ispisala postali autobiografija kroz koju je dokumentovala svoje napore da povрати imovinu. Odbila je da bude zakonski obrisana zbog izdaje koju je počinio njen suprug i time je promenila definiciju koverture, tvrdeći da žene treba posmatrati kao jedinke sa sopstvenim pravima, koje mogu zadržati imovinu i izbeći suđenje zbog prekršaja koje su počinili njihovi supružnici. Grejs je tako svoju slobodu našla upravo u mogućnosti da samostalno donosi odluke.

Grejs Galovej je u dnevniku pored stranica na kojima je opisivala gubitak imovine, borbu za nju i teskobu koju je zbog nemoći da nešto preduzme osećala, pisala i o gubitku prijatelja i ugleda, što je jako teško podnosila. Shvatila je da su je prijatelji napuštali, verovatno uplašeni za sopstveni opstanak. Ne uspevajući da se odupre ljutnji koju je zbog toga osećala, ona je ogorčeno i ponosno izjavila: „Niko ne treba da se plaši da ću ga dovesti u nevolju, jer pre ću živeti na hlebu i vodi nego prihvatiti uslugu koju ne mogu da uzvratim” (Galloway 1931: 44). Grejs je često tvrdila da nema nijednog prijatelja uz sebe (Galloway 1931: 53). To nije bilo potpuno tačno, jer je i sama pisala o tome kako je više njih ulagalo žalbe na ono što se dešavalo u vezi sa njenom imovinom. Ipak, Grejs se često iracionalno žalila na nedostatak pažnje bivših prijatelja, ali i advokata koji su joj ranije uvek bili dostupni. Pored svih tih žalbi, njen dnevnik pruža svedočanstvo i o jednom pravom prijateljstvu koje je u tom period iskusila. Ubrzo nakon što je izbačena iz kuće, pisala je o poznanstvu sa Sarom Cejn i jednim kvekerskim parom. Prepoznajući njihovu iskrenu brigu i osetivši ponovo važnost vere kojom su njihovi razgovori bili ispunjeni, Grejs je pisala o promeni koju oseća: „Ovo veče je najbolje u poslednje vreme, osećam radost koju ne mogu da opišem i rado bih se odrekla svega što se napolju dešava za ovaj mir i vedrinu uma” (Galloway 1931: 69). Duhovni mir koji je osećala zbog društva kvekeru odrazio se u velikoj meri na odluke koje je donosila u narednom periodu.

Dana 30. januara 1779. godine, Vrhovni izvršni savet joj je dozvolio da otkupi imovinu i da je prevede na sebe. Kada je video oglas za kupovinu imanja, Džozef Galovej je upozorio Grejs da će je kupovina i zakonski i politički otkriti, a što će skup-

štini dalje omogućiti da je optuži za izdaju (Galloway 1931: 88). On je zapravo mislio da kada Grejs zvanično postane vlasnik da će to ujedno značiti i da je prešla na stranu patriota, da se odrekla lojalističkih stavova i da će od tada morati da plaća porez Amerikancima. Ako bi se nakon kupovine opet priklonila lojalistima, to bi je učinilo zakonski vidljivom i dovelo do suđenja za izdaju. Ironija, koju on tada nije shvatao, je da je ona već bila vidljiva i to zbog njegovih lojalističkih stavova. Pokušavajući da reši ovaj konflikt i nađe najbolje rešenje za izlazak iz situacije u kojoj se nalazila, ona piše: „Prilično sam razočarana Englezima...pre bih prešla na stranu patriota nego da zadržim ovako jadnog kralja...mrzim kralja i ceo njegov dvor...odričem se nacije” (Galloway 1934: 179). Njena osećanja su bila lična, ali su takođe reflektovala i osećanja svih lojalista a naročito onih proteranih. Iako su Britanci davali lojalistima velike nadoknade i obećanja za njihovu odanost i vernost, oni ih nisu ispoštovali. Zbog svega navedenog, Grejs je odlučila da sačuva svoj duhovni mir, kada već ovaj drugi nije mogla, da čuti i da ne reaguje, a tim ćutanjem se odrekla i Velike Britanije i Amerike, čime je još jednom potvrdila svoje biće. Donela je odluku koju je smatrala najmanje političkom – povukla se. Njena imovina je prodata 1781. godine, a ona je za života nije povratila. Njeno nereagovanje je na neki način bilo reagovanje. Uprkos tome što je Džozef organizovao njen put u London, ona je taj predlog ignorisala, odlučivši da ostane u Americi, ali ne kao njen deo. Ona je stvorila sopstvenu imperiju u kojoj nisu postojale etikete lojalista, supruga, svojina, a koje su joj ranije nametnute. Iako joj je rat oduzeo sve što je imala, doneo joj je osećaj nezavisnosti i odgovornosti za samu sebe. Shvatila je da bez obzira što nema dom i porodicu pored sebe, ne mora da dozvoli da je definišu muškarci koji nikada nisu imali ono što je ona imala. A ona je sebe videla kao nekog ko je prošao sve i ko sada može da posmatra druge u toj istoj borbi. Bez obzira na to kakvi su bili izazovi pred njom, ona je opstala (Fornaciari 2015: 26–27). Iako je tokom perioda života koji opisuje u dnevniku delovala kao *femme sole* ili *neudata žena*, a posebno onda kada je podnosila molbe i zahteve u vezi sa imovinom, ona nije imala titulu da to i dokaže, pa je i dalje tehnički sve to vreme bila *femme cover* ili *pod koverturom* (Fisher 2006: 96–97).

Grejs Groden Galovej nikada više nije videla supruga i ćerku. Nakon dvadeset pet godina zakonske borbe i primirja u Parizu, jedan deo imovine je vraćen njenim naslednicima, a skupština Pensilvanije je dala priliku Elizabet da otkupi ono što je želela (Baxter 1978: 67). Nakon smrti Džozefa Galoveja, Vrhovni sud Pensilvanije je utvrdio da je Grejs nepravedno patila zbog Džozefove izdaje, pa je dodelila ostatak imanja njenim naslednicima (Ewans 1975: 244).

5. Zaključak

Različite istorije vezane za period američkog revolucionarnog rata, po njegovom okončanju, prikazale su patriote u pozitivnom svetlu, jer su se oduprli tiraniji, formirali sopstvenu vojsku i, kada je bilo neophodno, sopstveni sistem vlasti (Baxter 1978: 63). Novoistorijska analiza života i spisa Grejs Grouden Galovej pruža druga-

čiji pogled na pomenuta dešavanja. Brojna hapšenja i pogubljenja torijevaca, koje su radikalne patriote optuživale da su britanski špijuni, svedoče o svim opasnostima tog vremena. Njen dnevnik svedoči i o iskustvima žena lojalista koje su tokom rata, a i nakon završetka istog, tretirane kao građani drugog reda, koje su isterivane iz sopstvenih domova i kojima je oduzimano sve što im pripada. Njeni spisi imaju još veći značaj jer govore i o uopšteno važnoj ulozi žena u revolucionarnom društvu. Ta uloga se razvijala kako se razvijao i rat i donosio haos na imanja i u domove koje su žene godinama s velikom posvećenošću stvarale. Pitanje koliko je dnevnik Grejs Grouden Galovej reprezentativan za žene koje su poput nje bile ostavljene i živele u sličnim životnim okolnostima nalazi odgovor i potvrdu u dnevnicima, pismima i biografijama nekih drugih žena, iz redova lojalista (Gundersen 1987: 70). I one su pribegavale spisima da bi konstruisale sopstvene političke ličnosti. Sve ove žene su se zbog rata osećale izloženim. Njihova zakonska tela, ali i tela u fizičkom smislu, bila su otkrivena i dostupna za eksploataciju. Sve su se iz tog razloga okrenule pisanju da bi stvorile sopstvenu realnost, sopstvenu imperiju. Ove žene su tako tkale svoju garderobu od reči koje su upućivale ćerkama, supruzima, generalima i članovima skupštine, prenošeći na taj način stavove i borbu za povratak imovine koju su smatrale svojom. Ono što se analizom života i spisa Grejs Grouden Galovej zaključuje je da su

žene doprinosile društvu u ekonomskom, društvenom i političkom smislu, utirući put rađanju njihove najvažnije uloge *republikanske majke*, koja je iznedrena iz njihovih tradicionalnih uloga.

Literatura

- Baxter, B. (1978). Grace Growden Galloway: Survival of a Loyalist, 1778–79. *Frontiers: A Journal of Women Studies* 3 (1). 62–67. <https://doi.org/10.2307/3345995>.
- Berkin, C. (2005). *Revolutionary Mothers: Women in the Struggle for America's Independence*. New York: Knopf.
- Bercovitch, S. (1994). *The Cambridge History of American Literature*, Vol. I, 1590–1820. Cambridge: Cambridge University Press.
- Blackstone, W. (1811). *Commentaries on the Laws of England*. (Vol. 1). London: William Reed.
- Brannigan, J. (1998). *New Historicism and Cultural Materialism*. New York: Palgrave Macmillan.
- Buskirk, J. V. (1995). They Didn't Join the Band: Disaffected Women in Revolutionary Philadelphia. *Pennsylvania History: A Journal of Mid-Atlantic Studies* 62 (3), pp. 306-329. Retrieved March 3, 2019, from JSTOR database.
- Colebrook, C. (1997). *New Literary Histories: New Historicism and Contemporary Criticism*. Manchester and New York: Manchester University Press.
- De Pauw, L. G. (1975). *Founding Mothers: Women in America in the Revolutionary Era*. Boston: Houghton Mifflin.
- Eagleton, T. (2008). *Literary Theory: An Introduction*. Minneapolis, Mn: University of Minnesota Press.

- Ewans, E. (1975). *Weathering the Storm: Women of the American Revolution*. New York: Scribner.
- Felbabov, V. (2002). Novi istorizam. *Dometi* 29 (108–111), 7–42.
- Ferling, J. E. (1972). Joseph Galloway: A Reassessment of the Motivations of a Pennsylvania Loyalist. *Pennsylvania History* 39(2), 163–186. Retrieved March 3, 2019, from JSTOR database.
- Fisher, L. M. (2006). *Gatekeepers and Guardians: Changes in Women's Status in the Era of the American Revolution*. (Master's Thesis). Retrieved from: <https://etd.ohiolink.edu/>
- Fornaciari, M. A. (2015). *Patriot and Loyalist Women of the American Revolution: How Feminine Figures Dealt with the Challenges of War and the Confines of Gender*. (Honors Theses). Retrieved from: https://digitalcommons.salemstate.edu/honors_theses/94
- Foucault, M. (1972). *The Archeology of Knowledge*. London: Routledge.
- Galloway, G. G., Werner, R. C. (1931). The Diary of Grace Growden Galloway. *The Pennsylvania Magazine of History and Biography* 55(1), 32–94. Retrieved February 21, 2019, from JSTOR database.
- Galloway, G. G., Werner, R. C. (1934). Diary of Grace Growden Galloway, Kept at Philadelphia, July 1, to September 30, 1779. *The Pennsylvania Magazine of History and Biography* 58(2), 152–189. Retrieved February 21, 2019, from JSTOR database.
- Geertz, C. (1993). *The Interpretation of Cultures*. London: Fontana.
- Greenblatt S. (2016). *Renaissance Self-Fashioning: From More to Shakespeare*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Gundersen, J. R. (1987). Independence, Citizenship, and the American Revolution. *Signs* 13 (1), *Women and the Political Process in the United States*, 59–77. Retrieved March 3, 2019, from JSTOR database.
- Kerber, L. K. (1976). The Republican Mother: Women and the Enlightenment—An American Perspective. *American Quarterly* 28 (2), *Special Issue: An American Enlightenment*, 187–205. <https://doi.org/10.2307/2712349>.
- Potter-Mackinnon, J. (1993). *While the Women Only Wept*. Montreal: McGill-Queen's University Press.
- Roberts, C. (2004). *Founding Mothers: The Women who Raised our Nation*. New York: William Morrow.
- Tillman K. D. (2016). Women Left Behind: Female Loyalism, Coverture, and Grace Growden Galloway's Empire of Self. In M. M. Balkun, S. C. Imbarrato, (eds.), *Women's Narratives of the Early Americas and the Formation of Empire* (141–157). New York: Palgrave Macmillan.

Violeta M. Janjatović

**NEW HISTORICAL ANALYSIS OF FEMALE VOICES
IN THE CONTEXT OF THE AMERICAN WAR
OF INDEPENDENCE: THE CASE OF GRACE
GROWDEN GALLOWAY**

Examination of significant historiography of revolutionary America has shown that a focus on all activities and events was male-related. A reasonable question regarding the role of women in that period arises. Although there were a few women who, disguised as men, directly participated in the war, the majority remained at home, took over the roles of their husbands, fathers, and brothers, defended the property, and led the household. They were often confronted with the inevitable tragedy of the war, with the death of loved ones who fought in it. Most of them recorded these experiences in diaries and letters which they exchanged with women of the same political ideology. To fully understand the history of the American constitutional and revolutionary period, it is necessary to hear and understand the voices of those women. This paper critically discusses the life and work of Grace Growden Galloway, who represented the loyalist side in the American War of Independence. Analysis of her writings indicates that her every move was in some way defined by her gender and the cultural and historical circumstances of the period. This fact reasonably imposes new historicism as a critical approach, starting with its thesis on self-fashioning, and how works record complex responses to a range of cultural problems. By interweaving the text of these private documents, and the context of the American War of Independence, a new perspective is observed, completely obliterated by the war outcome, and the victory of the patriots.

violetavesic@gmail.com